

Štátny archív v Nitre

Výročná správa 2023

ÚVOD

Štátny archív v Nitre je zariadením sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Má 2 oddelenia (oddelenie služieb verejnosti a oddelenie na spracúvanie archívnych dokumentov) a 5 pracovísk (Nitra, Komárno, Levice, Nové Zámky a Topoľčany). Do jeho teritoriálnej pôsobnosti patrí Nitriansky kraj (okresy Nitra, Zlaté Moravce, Nové Zámky, Levice, Topoľčany) a čiastočne Trenčiansky kraj (Partizánske, Bánovce nad Bebravou). Výročná správa Štátneho archívu v Nitre za rok 2023 podáva prehľad a informácie o jeho činnosti a najdôležitejších dosiahnutých výsledkoch. Správa sa sústreďuje na okruhy hodnotenia činnosti ako sú personálny stav a odborné činnosti pracovníkov archívu, evidencia archívneho dedičstva SR, predarchívna starostlivosť, spracúvanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov, prístup k archívnym dokumentom, príručná odborná knižnica, výskumná, publikačná a kultúrno-osvetová činnosť a organizačná, riadiaca a hospodársko-administratívna práca.

Teritoriálna pôsobnosť Štátneho archívu v Nitre od 1. 1. 2020 podľa Zákona č. 395 zo 17. mája 2002 o archívoch a registratúrach v znení neskorších predpisov

PERSONÁLNY STAV

K 31. decembru 2023 disponoval Štátny archív v Nitre 40 systematizovanými miestami. Z celkového počtu je 34 v štátnej a 6 vo verejnej službe. Z toho 24 zamestnancov má vysokoškolské (z toho 12 archívne, vrátane archívnych kurzov) a 16 stredoškolské a nižšie vzdelanie (z nich má 8 zamestnancov absolvovaný archívny kurz).

Rok 2023 bol pomerne turbulentný v personálnych zmenách, azda najviac za posledné obdobie. Došlo k personálnej zmene na pozícii dvoch vedúcich zamestnancov z dôvodu dosiahnutia 65. roku života a ukončenia štátnej služby – v Archíve Nové Zámky nastúpila na uvoľnené miesto vedúceho archívu od 1. 2. 2023 Mgr. Monika Mikleová, ktorá nahradila dlhoročnú vedúcu archívu PhDr. Evu Gábrišovú, tú však od 9. 8. 2023 nahradila zastupovaním počas materskej dovolenky odborná radkyňa Mgr. Miroslava Verešová. V Archíve Komárno bol od 1. 12. 2023 poverený zastupovaním vedúceho archívu tamojší zamestnanec, odborný radca Mgr. Lukáš Paluga, ktorý vo funkcii nahradil Mgr. Oľgu Kasalovú.

V Archíve Topoľčany odišiel k 1. 7. 2023 z pozície samostatný radca PhDr. Viktor Wiedermann, jeho miesto bolo obsadené od 1. 12. 2023 Ing. Luciou Garajovou. V Archíve Nitra odišla na PN a následne materskú dovolenku z pozície radca od 15. 11. 2023 Mgr. Silvia Vojtechová, jej miesto bolo suplované dočasným prijatím Mgr. Gabrielou Václavovou od 20. 11. 2023. V Archíve Levice k 31. 3. 2023 odišla do starobného dôchodku Jarmila Švecová, jej štátnozamestnanecké miesto bolo od 1. apríla 2023 do 15. 6. 2023 obsadené Bc. Petrom Solmošim, ktorý bol v dočasnej štátnej službe (v trojmesačnej skúšobnej dobe) vo funkcii referenta. Od 16. 6. 2023 štátnozamestnanecké miesto nebolo obsadené, v septembri bolo systemizačnou komisiou MV SR zrušené a vytvorilo sa systemizované zamestnanecké miesto vo verejnom záujme. Na uvedené miesto bol od 1. 12. 2023 prijatý Milan Šedivec vo funkcii odborný referent špecialista.

Opäť možno konštatovať, že rok 2023 zaznamenal tlak na výkon odborných činností archívu vo forme ďalšieho zvýšeného nárastu správnej agendy oproti roku 2022 i predošlým rokom. V kontraste s tým je dlhodobý poddimenzovaný personálny stav archívu. Rast správnej agendy plynule prebieha každý rok, oproti minulému roku 2022 ide o enormný 37 % nárast žiadostí v správnej agende a rovnako o 37 % nárast vydaných výpisov, odpisov a kópií v správnej agende. Toto číslo kontrastne pôsobí s nedostatočným personálnym stavom Štátneho archívu v Nitre a ešte viac prehľbuje preťaženie archívu a jeho zamestnancov.

Naďalej teda aj pre rok 2023 platí, že personálne obsadenie štátneho archívu, najmä vzhľadom k rozsahu správnej agendy a množstva archívnych dokumentov pripadajúcich na počet odborných pracovníkov, je poddimenzované, keďže štátny archív patrí medzi najzaťaženejšie na Slovensku (v objeme spravovaných archívnych dokumentov aj v rozsahu správnej agendy). Toto personálne poddimenzovanie je citeľné na každom jeho pracovisku vzhľadom na skladbu a rozsah archívnych fondov, neustály rast a komplikovanosť správnej agendy, rast úloh v oblasti ekonomického riadenia, zabezpečovania rezortných úloh a aj rozptýlenosť úložných (skladových) priestorov.

V roku 2023 odpracovali zamestnanci archívu 7 821 pracovných dní (predtým 7 613 a v roku 2021 7564 hodín). Tento rok sa štandardne najväčší počet dní vyčerpal na zabezpečenie prístupu k archívnym dokumentom (správna agenda), a to až 3071 dní, čo je ďalší nárast oproti minulému roku (2 859 dní a v roku 2021 2 523 dní). Najviac dní sa odpracovalo ďalej v týchto odborných činnostiach: spracúvanie a sprístupňovanie dokumentov (1 080 dní), organizačno-riadiaca práca (1 417 dní), predarchívna starostlivosť (689 dní), ochrana

(420 dní) a kultúrno-osvetová činnosť (710 dní). Najmenej v oblastiach ako evidencia (135 dní), knižnica (42 dní) a filmotéka (9 dní). Nárast oproti minulému roku zaznamenali tieto oblasti: prístup k archívnym dokumentom, predarchívna starostlivosť, evidencia, organizačno-riadiaca práca, pokles: ochrana archívnych dokumentov a spracúvanie a sprístupňovanie dokumentov.

PREDARCHÍVNA STAROSTLIVOSŤ

Na túto oblasť sa vyčerpalo 689 pracovných dní, čo je mierny nárast oproti roku 2022 (656 dní). Okrem vykonávania vyradovania záznamov a štandardnej kontrolnej činnosti sa riešila naďalej aktualizácia údajov a doplnenie databáz v IS EA.

Štátny archív eviduje celkovo 1 711 pôvodcov registratúr (nárast o 28 oproti roku 2022). Ich počet je už niekoľko rokov viac-menej stabilizovaný (v dôsledku vyradenia pôvodcov III. kategórie). Do I. kategórie z toho patria dve tretiny z nich (1 023 pôvodcov).

Vyradovacie konanie prebiehalo štandardne. Počet predložených návrhov bol 395, čo je mierny nárast oproti vlaňajšiemu roku (374), z toho 376 bolo schválených. Vyradovacie konanie prebieha elektronicky. Dramaticky sa však oproti minulému roku (percentuálne o 300 %) zvýšil počet predložených registratúrnych poriadkov a plánov na schválenie, a to na počet 175 (v roku 2022 ich bolo len 44), výrazne zrástol aj počet konzultácií a usmernení týkajúcich sa vypracovania či aktualizovania registratúrnych poriadkov a plánov. Tento výrazný nárast súvisel s nadobudnutím platnosti (od septembra 2023) vyhlášky MV SR č. 336/2023 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MV SR č. 410/2015 Z. z. o podrobnostiach výkonu správy registratúry orgánov verejnej moci a o tvorbe spisu v znení vyhlášky č. 49/2019 Z.

Zamestnanci Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Štátneho archívu v Nitre, vykonali na základe § 28 zákona č. 395/2012 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s plánom kontrolnej činnosti archívu na rok 2023 42 kontrol (z celkového počtu naplánovaných 46), z toho bolo 33 komplexných kontrol a 9 následných kontrol. Kontroly boli vykonané na obecných úradoch, na základných a stredných odborných školách, gymnáziách, v regionálnom úrade verejného zdravotníctva a v múzeu.

Počet nevykonaných kontrol bol 4, z toho 2 komplexné, 2 následné, počet vykonaných komplexných kontrol nad rámec bola 1, počet kontrol na podnet bol 2. Dôvodom nevykonania kontrol bol zánik pôvodcu registratúry a personálne poddimenzovanie – ukončenie pracovného pomeru štátneho zamestnanca vykonávajúceho predarchívnu starostlivosť a výkon štátneho odborného dozoru správy registratúry.

Výkon štátneho odborného dozoru prispel opäť k zlepšeniu úrovne správy registratúry u viacerých pôvodcov. Kontrolované subjekty preukázali tiež zvýšený záujem o kvalitnejšie zabezpečenie výkonu správy registratúry a odstránenie zistených nedostatkov.

EVIDENCIA ARCHÍVNEHO DEDIČSTVA

Na evidenciu archívneho dedičstva sa v rámci odborných archívnych činností vyčerpalo v roku 2023 135 dní, čo je mierny nárast oproti roku 2022 (109). Pracovný čas v tejto oblasti sa vypíňal opätovne na dopĺňanie údajov evidenčných listov archívnych súborov v aplikáciách Afondy a ich postupnej revízii, resp. aktualizácii údajov so skutočným stavom.

K 31. decembru 2023 štátny archív spravoval 5 507 archívnych súborov (rok predtým 5 475) s rozsahom 30 757 (predtým 30 454,7 bm) archívnych dokumentov, čo je ročný nárast o 1 %. Z toho má vo vlastnej správe 5 488 archívnych súborov v celkovom objeme 29 978 bm (predtým 29 802 bm).

Počet spravovaných archívnych súborov na základe depozitnej zmluvy zostal aj v roku 2023 nezmenený (28 archívnych fondov v objeme 205 bm). Archív tiež spravuje 13 archívnych fondov dočasne uložených u pôvodcov, ktorí nezriadili archív v rozsahu 574 bm.

Na základe preberacieho konania prevzal archív v roku 2023 237 prírastkov archívnych dokumentov v objeme 215 bm, čo je nárast najmä v ich počte (v roku 2022 to bolo len 135 v objeme 195 bm), hoci v objeme tento stav nebol taký výrazný.

Prírastky od pôvodcov boli v roku 2023 zväčša v rozsahu od 0,1 do 1 bm, prebraté tradične väčšinou na základe vyradovacieho konania. Tvorili ich aj v tomto roku najmä archívne dokumenty orgánov štátnej správy a samosprávy, školstva a justície. V roku 2023 najväčší objem prebratých písomností predstavovali tieto archívne súbory: Mestský úrad Komárno 2002 – 2009 (55,5 bm), Mestský úrad Kolárovo 1991 – 2008 (10,44 bm), Okresný súd Komárno 1990 – 1992 (7,2 bm), Pozemné staviteľstvo, a.s. Nitra 1997 – 2004 (5,16 bm), Krajský úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie v Nitre 2011 (4,68 bm), Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Partizánske, pracovisko Bánovce nad Bebravou 2004 – 2012 (3,24 bm), Miestny národný výbor v Tekovských Lužanoch 1965 – 1989 (3,15 bm), Poľnohospodárske družstvo Radošinka Veľké Ripňany 1953 – 2012 (2,76 bm), Národný žrebčín Topoľčianky, š. p. v Topoľčiankach 1951 – 2012 (2,64 bm), Obecný úrad v Topoľčiankach 1973 – 2014 (2,52 bm) a Obecný notársky úrad v Topoľčanoch 1873 – 1945 (2,48 bm).

V roku 2023 štátny archív od samospráv, resp. matričných úradov aj originály štátnych matrik z rokov 1906 – 1922 (Archív Levice, Archív Komárno), inde (Archív Nitra) je tento proces rozbehnutý návrhmi na vyradenie realizovanými v priebehu rok 2023 a bude finalizovaný ich fyzickým prebratím v roku 2024.

Inak (akvizícia, delimitácia, dar) sa podarilo prevziať 0,78 bm archívnych dokumentov. K najvýznamnejším akvizíciám patria písomnosti rodu Edelsheim-Ďulai (Gyulai) z Horných Lefantoviec 1848 – 1948 (0,48 bm) získané formou akvizície od súkromnej osoby.

Úbytky archívnych dokumentov v roku 2023 v celkovom rozsahu 11,5 bm boli spôsobené vnútorným vyradovaním (najmä pri spracovávaní fondov ONV Topoľčany a Okresnej poľnohospodárskej správy v Topoľčanoch).

OCHRANA ARCHÍVNÝCH DOKUMENTOV

Na ochranu archívnych dokumentov bolo čerpaných v roku 2023 spolu 420 dní, čo je výraznejší pokles oproti roku 2022 (671 dní). Tento pokles je spôsobený tým, že odpadli práce s dislokáciou archívnych dokumentov zo zaniknutej pobočky v Nitre-Horných Krškanoch do Archívu Nitra – definitívne odovzdanie budovy sa uskutočnilo 27. 1. 2023, čím sa uzavrel proces zrušenia a presťahovania pobočky prebiehajúci v rokoch 2016 – 2022. Jej archívne súbory boli presťahované do Štátneho archívu v Nitre so sídlom v Ivanke pri Nitre.

V Archíve Nitra došlo v roku 2023 k revízii, k rekonštrukcii usporiadania, sceleniu a čiastočne aj k zaškatuľovaniu služnovských úradov Zlaté Moravce, Hlohovec, Holíč, Nové Zámky a Topoľčany z rokov 1850 – 1922 v celkovom objeme 238,5 bm. Táto práca je súčasťou dlhoročného projektu generálnej revízie a optimalizácie uloženia archívnych súborov

Archívu Nitra iniciovanej v roku 2013 s cieľom eliminovať nepriaznivý stav spôsobený dlhým provizóriom existencie štátneho archívu v rokoch 1970 až 1997.

V Archíve Nitra sa v roku 2023 pokračovalo v preškatuľovaní, uložení a fyzickej revízii rozsiahleho fondového oddelenia Komárňanská župa I. Kongregačné písomnosti z rokov 1669 – 1848, ktoré boli uložené v nevyhovujúcich a rozmerovo nevhodných poškodených škatuliach a čiastočne, v menšej miere, aj na iných archívnych súboroch.

V roku 2023 sa pokračovalo v systematickej digitalizácii. Vyhотовilo sa celkovo 5 101 záberov, čo je takmer dvojnásobne viac oproti minulému roku (2 903). Digitalizovali sa najmä pôvodné elenchy k fondu Komárňanská župa I.

Do aplikácie Evidencia pečatí a pečatidiel sa podarilo zaevidovať 288 sfragistických jednotiek, čo je opäť nárast oproti roku 2021 (264).

V roku 2023 zabezpečilo reštaurovanie 1 archívneho dokumentu v Slovenskom národnom archíve v Bratislave (Magistrát mesta Nitry, Mestská zápisnica 1739 – 1742).

V rámci ochrany archívnych dokumentov sa tiež štandardne zabezpečovalo sledovanie fyzikálnych činiteľov v archívnych depotoch (teplota, vlhkosť, prašnosť, svetelnosť).

V oblasti správy a údržby budov nenastali naďalej ani v roku 2023 výraznejšie pozitíva oproti minulým rokom (posledných 20 rokov). Opäť môžeme konštatovať, že naďalej je najväčším problémom kapacitná nedostatočnosť sídelných objektov archívov, čím hrozí, že archívy nebudú mať môcť kam preberať archívne dokumenty (tento stav nastáva – resp. prakticky už nastal v Archívoch Komárno, Nové Zámky, Topoľčany). Každé pracovisko musí mať z uvedeného dôvodu aj externý(é) depot(y), keďže v sídle nemá dostatočnú kapacitu voľnej úložnej plochy. Tieto depoty sú však provizórne, v zlom technickom stave a nespĺňajú kritériá pre ich adekvátnu ochranu (Komárno, Levice, Nové Zámky). Najhoršia situácia je v Komárne, kde má archív dokumenty uložené až v 8 objektoch a v Nových Zámkoch, kde nemajú prakticky žiadnu voľnú kapacitu. Situácia s rozložením objektov je najhoršia v Komárne.

V budove archívu na Vojenskej č. 1 v Leviciach pretrvávajú problémy s plesňami, s opadávaním omietky a s nadmernou vlhkosťou v suteréne. Nepriaznivá situácia sa dá riešiť iba investičnou výstavbou – dostavbou depotov v jednotlivých archívoch (Komárno – nedokončená naplánovaná dostavba, Nové Zámky, Levice, Topoľčany).

Najväčšou finančnou akciou v roku 2023 bola montáž mobilných regálov do depotu v Archíve Nitra, ktoré archív získal sponzorsky od spoločnosti Allianz, čím archív získal kapacitu 1 200 bm a tým zaregáloval svoj posledný voľný archívny depot. Po dodaní a montáži pevných regálov v depotoch v Archíve Komárno v externom depote na Nám. gen. Klapku začiatkom roku 2023 sa úložná kapacita tohto archívu zvýšila o 264 bm.

V Archíve Nitra sa podarilo opraviť opadávajúcu omietku v archívnom depote a vymaľovanie a vyspravenie chodby a časti suterénu v sídelnej budove archívu a v Archíve Komárno adaptačné práce v externom depote na Námestí generál Klapku a dodanie a montáž 73 ks pevných regálov.

Na ochranu archívnych dokumentov, pracovníkov archívu a bádateľov, boli pre každé pracovisko zabezpečené ďalšie 1 až 3 ks germicídnych žiaričov.

Pre nedostatok finančných prostriedkov sa opäť nepodarilo realizovať plánovanú rekonštrukciu Archívu Nové Zámky (odložená na rok 2024), tiež pohnúť s rekonštrukciou externého depotu na Družstevníckej ulici v Leviciach.

Naďalej platí, že nevhodnosť a roztrieštenosť uloženia archívnych fondov vo viacerých pracoviskách (najmä Komárno, Levice) má negatívny vplyv na niektoré pracovné činnosti a znamená zvýšené pracovné zaťaženie jednotlivých zamestnancov na pracoviskách (strata času pri presune pracovníkov, správna a bádateľská agenda, spracovávanie a evidencia,

technická správa budov, hospodárska agenda). Z hľadiska roztrieštenosti umiestnenia depôtov (osobitne v Komárne) je časovo náročnejšia a zaťažujúca aj hospodárska agenda a inventarizácia majetku ako aj technická správa budov, ktorá zahŕňa pravidelné kontroly jednotlivých objektov, kontroly kotolní, rôzne revízie, údržbu, opravy atď.

FILMOTÉKA

V roku 2023 sa na túto oblasť vyčerpalo 9 dní, aj to spojených výlučne iba so systematickou digitalizáciou, nie s mikrofilmovaním. To je naďalej nefunkčné pre nefunkčnosť techniky. Budúcnosť mikrofilmovania je už otázna pre technologickú zastaranosť a zrejme nebude obnovená, resp. v budúcnosti bude nahradená modernejšou digitalizačnou technológiou.

SPRACOVANIE A SPRÍSTUPŇOVANIE ARCHÍVNÝCH DOKUMENTOV

V tejto odbornej činnosti sa v roku 2023 vyčerpalo 1 080 dní, čo je pokles oproti roku 2022 (1 431 dní). Pokles v tejto oblasti bol spôsobený tým, že archívy v roku 2023 boli mimoriadne zaťažované správnou agendou, ktorá narástla až o 37 %.

Spracovávali sa ďalej prioritné archívne fondy (Krajský národný výbor v Nitre – cirkevný odbor 1949 – 1960, tradične okresné, mestské a miestne národné výbory, obvodné notárske úrady, okresné súdy, okresná poľnohospodárska správa, obecné úrady, fondy magistrátov (Municipálne mesto Komárno, Magistrát mesta Komárno, Magistrát mesta Nitry), slúžnovské úrady (Zlaté Moravce, Hlohovec, Holíč, Nové Zámky, Topoľčany), fondy školskej správy, Komárňanská župa III. 1938 – 1944, Tekovsko-hontianska župa 1939 – 1945 (podžupan,) Tekovská župa (Župný ústredný volebný výbor), Repatriačné stredisko v Komárne 1945 – 1946 či Zbierka prvopisov štátnych matrik v Archíve Levice. V Archíve Nitra sa pokračovalo tiež vo finalizácii reinventarizácie zbierky máp a plánov a na reinventarizácii fondu Nitrianska župa III. 1938 – 1945. K archívnym súborom sa vyhotovilo niekoľko nových archívnych pomôcok.

V roku 2023 bolo vyhotovených 22 opisov archívnych súborov podľa ISAD(G).

Celkovo sa v priebehu roka 2023 rozriedilo 17,2 bm, usporiadalo 277,33 bm, inventarizovalo 44,68 bm, katalogizovalo 6,2 bm a spracovalo formou registrov 44,36 bm archívnych dokumentov (spolu 393,4 bm). Tento stav je vyšší ako v roku 2022 (263 bm), čo je potešiteľné vzhľadom na to, že počet odpracovaných dní v tejto oblasti bol nižší ako v minulom roku.

K 31. 12. 2023 štátny archív uschovával 29 978 bm archívnych dokumentov. Z toho je 385,145 nespracovaných (1,28 %), 5 360,9 bm roztriedených (17,88 %), 16 392,09 bm usporiadaných (54,68 %), 7 323,02 bm inventarizovaných (24,43 %) a 192,06 bm katalogizovaných (0,64 %). Celkovo mal v roku 2023 štátny archív v správe 30 757 bm archívnych dokumentov (depozity, v správe u pôvodcov atď.).

PRÍSTUP K ARCHÍVNÝM DOKUMENTOM

Ide o dlhodobu najdominantnejší úsek odbornej činnosti archívu. Aj v roku 2023 sa vyčerpalo naň najviac dní (3 071), čo je opäť nárast oproti predošlému roku (2 859). Aj tento rok sa potvrdilo, že Štátny archív v Nitre patrí v správne agende na úseku archívov a registratúr

medzi najvyťaženejšie na Slovensku. Spôsobuje to vysoký počet bádateľských návštev a veľký počet žiadostí v správnej agende.

V roku 2023 opäť rástol počet bádateľských návštev, a to na 1 471 (minulý rok 1 253) z toho bolo 136 zahraničných, čo predstavuje nárast o 17 % percent oproti minulému roku. Nárast zaznamenal aj počet bádateľov, a to na 681, čím sa postupne dostáva pred „covidové“ obdobie 2020 – 2021 (942 v roku 2019, 583 v roku 2020, 364 v roku 2021 a 627 v roku 2022).

Bádateľsky najvyťaženejším je naďalej Archív Nitra, kde sa uskutočnila polovica bádateľských návštev (759 návštev / z toho 114 zahraničných) a navštívilo ho najviac bádateľov (265), z toho 26 zahraničných. Z pracovísk bol tento rok najvyťaženejší Archív Komárno (269 bádateľských návštev a 155 bádateľov), nasleduje Archív Topoľčany (235 návštev a 111 bádateľov), Archív Levice (111 návštev a 68 bádateľov) a Archív Nové Zámky (97 návštev a 62 bádateľov).

V záujme o študované témy nenastal výraznejší posun oproti predošlým rokom. Stereotypne dominujú regionálne dejiny (obecné monografie), genealógia, dejiny školstva a hospodárstva. V správnej agende sa žiadosti dotýkali majetkovo-právnej agendy, školskej a sociálnej (zápočty rokov, kópie maturitných vysvedčení a pod.), stavebnej (stavebné a kolaudačné rozhodnutia) a matričnej agendy (výpisy matriky, podklady pre rodné listy atď.).

Stránky pri kontakte s archívom uprednostňovali elektronické podania (formou e-mailu, elektronickej schránky MV SR), príp. listové podania. Pomer podaní je na polovicu vyrovnaný. Pracovníci archívu s orgánmi verejnej moci komunikovali elektronickou formou, vybavené podania sa odosielali prevažne formou Centrálného úradného doručovania.

V roku 2023 archív vybavil 5 598 žiadostí a 99 rešerší (v roku 2022 4 082 žiadostí a 103 rešerší), vyhotovil 10 120 (predtým 7 410) výpisov, odpisov a kópií v správnej agende a 221 na základe rešerše. Hoci rast správnej agendy plynule prebieha každý rok, len oproti minulému roku 2022 ide až o enormný 37 % nárast žiadostí v správnej agende a rovnako o 37 % nárast vydaných výpisov, odpisov a kópií v správnej agende. Toto číslo kontrastne pôsobí s nedostatočným personálnym stavom Štátneho archívu v Nitre a ešte viac prehlbuje preťaženie archívu a zdôrazňuje nevyhnutné personálne navýšenie štátnych archívov.

Na správnych poplatkoch sa vybralo 14 947 EUR, čo je o 9 % viac oproti minulému roku (v roku 2022 len 13 723), z toho poplatky vybraté za služby archívu (kopírovanie a skenovanie dokumentov, fotenie atď.) predstavujú 4 613 EUR, čo je o 13 % viac oproti minulému roku (predtým 4 039) EUR. Správne poplatky boli evidované elektronicky v module správnych poplatkov (e-kolok).

PRÍRUČNÁ ODBORNÁ ARCHÍVNA KNIŽNICA

Na úseku príručnej knižnice sa vyčerpalo spolu 42 dní, čo je menej ako v predošlom roku (52 dní). Archív eviduje k 31. 12. 2023 spolu 46 159 titulov, čo je nárast o 234 titulov oproti predošlému roku. Pokračovalo sa v katalogizovaní knižničného fondu (534 záznamov) a v evidovaných titulov v aplikácii Knižnica (2496 záznamov).

VÝSKUMNÁ, PUBLIKAČNÁ A KULTÚRNO-OSVETOVÁ ČINNOSŤ

V roku 2023 sa na tento druh činnosti vyčerpalo 710 dní, čo je o niečo viac ako v predošlom roku (625 dní), výstupy sú však porovnateľné s predošlým rokom.

Z rezortných úloh sa archív aktívne podieľal na prezentácii výstavy *Slovensko v štátnej symbolike*, ktorých prezentáciu a otvorenie zabezpečil vernisážami v Nitre 5. 9. 2023 (Synagóga) a v Topoľčanoch 3. 11. 2023 (Galéria mesta).

Štátny archív sa aktívne zapojil aj do príprav celoslovenských výstav *100 rokov reforiem verejnej správy na Slovensku* (M. Belej) a *Slovensko v obrazoch*, kde mal zastúpenie aj v pracovnej skupine (M. Švoliková).

Z rezortných úloh mal zastúpenie aj v pracovnej skupine evidencia pečatí a pečatidiel (P. Keresteš), archívny terminologický slovník (P. Keresteš, M. Belej), heraldická komisia (P. Keresteš), metodická komisia (M. Belej), akvizičná komisia (P. Keresteš) a v redakčnej rade časopisu *Slovenská archivistika* (M. Belej). Z rezortných úloh sa v roku 2023 aktívne pracovalo aj s aplikáciou EPAP, kde zamestnanci archívu vložili v tomto roku až 288 evidenčných záznamov.

Z naplánovaných podujatí sa podarilo uskutočniť v spolupráci so Židovskou náboženskou obcou Nitra a Mestom Nitra seminár a slávnostnú prezentáciu vydaného zborníka *Židia v dejinách Nitry a okolia* v priestoroch nitrianskej výstavnej sály Synagóga dňa 15. 6. 2023, ktorá bola spojená s otvorením stálej výstavy Divadla Andreja Bagara v Nitre *Židovská Nitra*, na ktorej spolupracoval aj Archív Nitra (M. Belej).

Úspechom bolo vydanie ďalšieho zborníka Štátneho archívu v Nitre *Židia v dejinách Nitry a okolia* prezentujúceho príspevky, ktoré odzneli na rovnomennom seminári usporiadanom archívom v júni 2022, ktorým sa zapojil do slávností Nitra, milá Nitra.

Vydareným a tradičným podujatím s hojným zastúpením prednášateľov zo Slovenska a Maďarska, ktorý zorganizoval Archív Komárno, bola dvojďňová medzinárodná odborná konferencia *Komárňanské kolokviá X.* na tému *Exkluzivita. Výsadnosť a marginalizácia spoločenských vrstiev v dejinách* (20. – 21. 9. 2023, Komárno), z ktorej sa pripravuje do tlače zborník.

Návštevnosťou úspešnými podujatiami boli v roku 2023 dni otvorených dverí, ktoré uskutočnili Archív Topoľčany, Archív Nové Zámky a Archív Komárno. Tieto podujatia boli zároveň spojené aj s vydarenými výstavami (v Topoľčanoch *Architektúra skrytá v archíve*, v Nových Zámkach *Priemysel v okrese Nové Zámky*).

Archív Topoľčany realizoval tiež samostatnú výstavu pod názvom *Riešenie židovskej otázky v rokoch 1938 – 1945 v okresoch Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Topoľčany* (Archív Topoľčany, od 01. 06. 2022 – do 01. 06. 2023).

Archív Komárno inštaloval stálu výstavu *Divadlo v Komárne* (v objekte Soňa obuv) na Námestí Gen. Klapku.

Archív Nitra sa podieľal na spolupráci s Divadlom Andreja Bagara na výstave a neskôr aj stálej expozícii *Židovská Nitra* (vernisáž výstavy: DAB v Nitre, 18. 1. 2023, vernisáž stálej expozície: synagóga v Nitre, 15. 6. 2023). Aktívne sa zapojil aj do tradičných mestských Slávností Nitra, milá Nitra a do osláv výročia udelenia mestských výsad (2. 9. 2023).

Zamestnanci archívu zorganizovali v roku 2023 spolu 3 odborné konferencie, 7 samostatných výstav, 4 výstavy v spolupráci, 14 prednášok, 24 exkurzií, 22 výstupov pre TV, 4 výstupy pre rozhlas a 6 iných výstupov.

Individuálny výskum zamestnancov archívu sa sústreďoval najmä na výskum regionálnych dejín (obce Ivanka pri Nitre, Tehla, Pukanec, Levice, Starý Hrádok, Stropkov atď.). V

rámci individuálnej výskumnej činnosti sa venovali aj témam ako napr. súpis erbových listín na Slovensku, stavebnej dokumentácie v Archíve Topoľčany, dejinami zdravotníctva, židovskej školy a cintorína v Leviciach, ľudovej kultúry v Starom Hrádku, listom Andreja Kmeťa a Štefana Janšáka v Pečeniciach a pod.

V roku 2023 archív aktívne informoval o svojej činnosti a zverejšňoval rôzne informácie zo života archívu na sociálnej sieti Facebook.

Celkovo sa autorsky zamestnanci archívu v roku 2023 podieľali na príprave 1 monografie, 11 štúdií, 15 článkov, 2 posudkov, 2 recenzií/referátov a 3 iných výstupov. Na publikačnej činnosti archívu sa podieľali v roku 2023 najvýraznejšie M. Belej, P. Keresteš, M. Švolíková, J. Bátovská, L. Vincze, E. Bešinová, K. Répásová a L. Paluga.

V roku 2023 sa podarilo opäť usporiadať v poradí už 4. ročník bežeckého športového podujatia *Archívna desiatka*, ktorú zorganizoval Archív Nitra v spolupráci s Centrom podpory Nitra. Na podujatí štartovalo vyše 50 bežcov, pričom podujatie poctil návštevou aj vtedajší podpredseda parlamentu Gábor Grendel.

Archív Topoľčany, Archív Nitra a Archív Komárno v roku 2023 realizovali aj dve zahraničné prijatia z Českej republiky (Okresný archív v Zlíne) a Maďarskej republiky. Archív Nitra aktívne spolupracoval v roku 2023 s maďarskými kolegami z archívu v Ostrihome a múzea v Tate v oblasti digitalizácie archívnych dokumentov z bývalej Komárňanskej župy.

V roku 2023 archív a jeho pracoviská aktívne spolupracovali s rôznymi kultúrnymi inštitúciami na území Nitrianskeho kraja i mimo neho (Spoločnosť slovenských archivárov, Tekovské múzeum v Leviciach, Hontianske múzeum v Šahách, Okresná knižnica v Leviciach), univerzitami (Katedra histórie Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre) so samosprávou (Nitriansky samosprávny kraj, Mesto Nitra, Mesto Komárno, Mesto Levice, jednotlivé obce), všetkými typmi škôl a celoslovenskými a regionálnymi médiami.

V roku 2023 sa výrazne zintenzívnila aj spolupráca s Katedrou histórie UKF v Nitre, najmä v zabezpečovaní odbornej praxe študentov z tejto katedry v štátnom archíve.

ORGANIZAČNÁ A RIADIACA PRÁCA

Na tomto úseku sa vyčerpalo 1 417 pracovných dní. Tento úsek súvisí s činnosťou riaditeľa archívu, vedúcich oddelení a pracovísk a ich aktivitami súvisiacimi s riadením archívu a pracovísk v personálnej a hospodárskej oblasti. Ťažisko tejto práce spočívalo opäť vo vedení rôznych typov porád (mesačné porady riaditeľa a vedúcich pracovísk, týždňové interné porady vedúcich a pod.), konzultáciách s pracovníkmi archívu pri plnení ich pracovných úloh, kontrole ich činnosti a jej vykazovaní, účasťou na výberových konaniach, ďalej v odborných konzultáciách s odborom archívov a registratúr MV SR, v sledovaní čerpania rozpočtu a v riešení ekonomických a administratívnych vecí archívu s CP NR, upratovacou firmou a pod. Časť pracovných dní odčerpalo riešenie technického stavu budov archívu a úlohy spojené s rozvozom tovarov v rámci nákladového strediska. O tejto časti boli zahrnuté aj práce súvisiace s prácami s vlastnou registratúrou, prácami spojenými s podávaním grantov, evidovaním a používaním aplikácie Fabasoft, využívanie a starostlivosť o služobné vozidlá, riešenie materiálo-technických potrieb (evidencia dochádzky a stravných lístkov, objednávanie materiálu a riešenie požiadaviek CP NR a práce s technickým zabezpečením a ochranou budovy archívu a inventarizáciou majetku).

Naďalej pretrváva, že situácia sa najkomplikovanejšia práve v tých archívoch, ktorých zamestnanci musia zabezpečovať obsluhu správy viacerých objektov (Komárno, Levice). Hos-

podárska agenda, inventarizácia majetku, technická správa budov, ktorá zahŕňa pravidelné kontroly jednotlivých objektov, kontroly kotolní, rôzne revízie, údržbu, opravy značne vyťažuje a zamestnáva odborných zamestnancov archívu, keďže často musia byť prítomní pri otváraní objektov, sprevádzaní revízných technikov a pod.

V rámci vzdelávania zamestnancov zamestnávateľom sa zamestnanci zúčastnili v roku 2023 početných školení. Zamestnanci tiež počas roka účasťou podporili aktívne alebo pasívne niekoľkých konferencií a výstav (Šaľa, Trnava, Stropkov, Topoľčany, Komárno, Bratislava, Banská Bystrica), účasťou podporili aj konferencie iných štátnych archívov a zúčastnili sa aj Archívnych dní v Považskej Bystrici.

ZÁVEREČNÉ HODNOTENIE

Možno konštatovať, že v roku 2023 sa situácia v archíve ukázala opäť ako stabilná, hoci práve tento rok sa ukázal ako turbulentný v dôsledku viacerých personálnych zmien, ktoré prakticky zasiahli každé pracovisko archívu. Úlohy stanovené v Pláne práce na rok 2023 archív podľa svojich personálnych a technicko-prevádzkových možností splnil, a v niektorých oblastiach, najmä vo výskumnej a publikačnej či kultúrno-osvetovej činnosti, aj presiahol. Rok 2023 sa však niesol najmä v skokovom náraste správnej agendy, ktorá oproti roku 2022 narástla až o 37 %, nehovoriac o tom, že z roka na rok správna agenda narastá. Dáta v správnej agende ukazujú, že Štátny archív v Nitre patrí medzi najvyťaženejšie na Slovensku, žiaľ, dlhodobo sa nerieši personálne posilnenie archívu, a to aspoň o 1 až 2 zamestnancov na každom pracovisku alebo oddelení. S ďalším výrazným nárastom správnej agendy sa tento stav stáva akútnejším. Archív a jeho pracoviská boli aj v roku 2023 aktívne v oblasti sprístupňovania archívnych dokumentov a výskumnej, publikačnej a osvetovej práci, tieto aktivity rovnomerne a kontinuálne nadväzovali na predošlé roky. V roku 2023 sa podarilo vydať a odprezentovať ďalší zborník Štátneho archívu v Nitre *Židia v dejinách Nitry a okolia*, uskutočniť úspešné dni otvorených dverí s výstavami (Nové Zámky, Topoľčany) a zorganizovať Archívom Komárno aj tradičnú medzinárodnú konferenciu *Výsadnosť a marginalizácia spoločenských vrstiev v dejinách*. Mimoriadny úspech mal aj 4. ročník športového podujatia *Archívna desiatka* organizovaná Archívom Nitra. Rok 2023 znamenal aj definitívne ukončenie mimoriadne náročného cieľa sťahovania zrušenej pobočky v H. Krškanoch a presťahovanie jej 4 km archívnych dokumentov, ktorá prebiehala v rokoch 2016 – 2023 a vyžiadala si veľké úsilie zamestnancov archívu. Za úspech možno považovať aj zaregálovanie archívneho depotu v objeme 1200 bm mobilných regálov v Archíve Nitra. V roku 2023 archív tiež pokračoval v ďalšom skvalitňovaní proklientských služieb a sprístupnil digitalizované cirkevné matriky aj na jednotlivých pracoviskách (v rámci ich teritoriálnej pôsobnosti), čo uľahčí bádateľom prístup k tomuto veľmi vyhľadávanému druhu archívnych dokumentov.

Opäť môžeme zopakovať slová z predošlého výkazu, že s nárastom správnej agendy, množstvom archívnych dokumentov čakajúcich na sprístupnenie (na jedného odborného pracovníka pripadá v Štátnom archíve v Nitre približne 1 km archívnych dokumentov na spracovanie), ale aj s potrebami nevyhnutnej digitalizácie rezonuje čoraz naliehavejšia potreba riešiť zo strany zriaďovateľa personálne poddimenzovanie štátnych archívov a zlepšenia materiálneho zabezpečenia archívov ako ochrancov archívneho dedičstva a pamätavej inštitúcie a podmienok na vykonávanie odbornej práce v nich. Je potrebné zlepšiť zo strany zriaďovateľa dlhodobo zanedbávanú potrebu zabezpečenia výkonu ochrany archívnych dokumentov v archívoch vo všetkých aspektoch (riešenie priestorových problémov na prebe-

ranie archívnych dokumentov, technický stav budov a ich zabezpečenie, ochranné obaly, dezinfekcia dokumentov a priestorov archívov pred mikrobiologickou kontamináciou, digitalizácia archívnych dokumentov, vybudovanie reštaurátorských a konzervátorských dielní, digitalizačných pracovísk, nové kamerové systémy atď.) a tiež zabezpečenie finančných prostriedkov pre archívy na propagačnú a marketingovú činnosť archívov.

Aktívna činnosť Štátneho archívu v Nitre a jeho pracovísk na poli ochrany archívnych dokumentov, kultúry, osvetu a vedecko-výskumnej činnosti je svedectvom, že sa stala rešpektovanou odbornou inštitúciou v regióne a pre každého občana zároveň otvoreným a prístupným zdrojom informácií pre každého záujemcu a v neposlednom rade, zárukou právnej, kultúrnej a spoločenskej kontinuity v regióne.

V Ivanke pri Nitre, 19. január 2024

PhDr. Peter Keresteš, PhD.
riaditeľ Štátneho archívu Nitre

PRÍLOHA A

Publikačná činnosť zamestnancov Štátneho archívu v Nitre za rok 2023

Monografie/Konferenčný zborník

BELEJ, Milan – KERESTEŠ, Peter. *Židia v dejinách Nitry a okolia. Zborník príspevkov z rovnomennej konferencie 9. júna 2022 v Nitre*. Nitra: Štátny archív v Nitre, 2023, 235 strán

Štúdie

KERESTEŠ, Peter. O metodike súpisu. In KERESTEŠ, Peter – ŠIŠMIŠ, Milan (eds.). *Litterae armales. Súpis slovacikálnych erbových listín na Slovensku* (rkp. štúdie do tlače)

KERESTEŠ, Peter. O cestách k erbovým listinám. In KERESTEŠ, Peter – ŠIŠMIŠ, Milan (eds.). *Litterae armales. Súpis slovacikálnych erbových listín na Slovensku* (rkp. štúdie do tlače)

KERESTEŠ, Peter. O príjemcoch erbových listín. In KERESTEŠ, Peter – ŠIŠMIŠ, Milan (eds.). *Litterae armales. Súpis slovacikálnych erbových listín na Slovensku* (rkp. štúdie do tlače)

KERESTEŠ, Peter. Erbové listiny udeľujúce vyššie šľachtické tituly. In KERESTEŠ, Peter – ŠIŠMIŠ, Milan (eds.). *Litterae armales. Súpis slovacikálnych erbových listín na Slovensku* (rkp. štúdie do tlače)

MIKLEOVÁ, Monika – VEREŠOVÁ, Miroslava. Zmeny v územnom členení verejnej správy v okrese Nové Zámky a príslušných okresoch do roku 1960. In *Konferencia 100 rokov reforiem verejnej správy na Slovensku* (rkp. štúdie do tlače)

BELEJ, Milan. *Župné archívne fondy z obdobia 1940 – 1945: súčasný stav ich zachovania, sprístupnenia a usporiadania* (rkp. štúdie do tlače)

BELEJ, Milan. *Politický život v Stropkove v období predmníchovskej Československej republiky vo svetle výsledkov volieb (1920 – 1938)*. (rkp. štúdie do tlače)

ŠVOLIKOVÁ, Marta. Zdravotníctvo v Leviciach medzivojnovom období. In *Acta Musei Tekovensis Levice. Zborník Tekovského múzea v Leviciach*, roč. XIII. 2023, s. 153-171.

ŠVOLIKOVÁ, Marta. Židovská komunita v Kalnej nad Hronom. In BELEJ, Milan – KERESTEŠ, Peter (eds.). *Židia v dejinách Nitry a okolia. Zborník príspevkov z rovnomennej konferencie 9. júna 2022 v Nitre*. Nitra: Štátny archív v Nitre, 2022, s. 209-220.

ŠVOLIKOVÁ, Marta. Lekáreň v Kalnej nad Hronom. In BARTUNEK, Anton – SENČEK, Richard R. (eds.). *Zborník prednášok z 27. sympózia z dejín farmácie*. Banská Bystrica: Amtheon, s. r. o. 2023, s. 134-143.

VINCZE, Ladislav. Z dejín školstva v Čajkove. In *Acta Musei Tekovensis Levice. Zborník Tekovského múzea v Leviciach*, roč. XIII., 2023, s. 172-201.

Článok / správa

BELEJ, Milan. The American Archivist 2019/2. In *Slovenská archivistika*, roč. 53, 2023, 1, s. 178-186.

BELEJ, Milan. The American Archivist 2020/1. In *Slovenská archivistika*, roč. 53, 2023, 2, s. 223-227.

TURANOVÁ, Edina. Spomienka na Annu Untermajerovú. In *Slovenská archivistika*, roč. 53, 2023, 1, s. 237.

TURANOVÁ, Edina. Životné jubileum Mikuláša Szabóa. In *Slovenská archivistika*, roč. 53, 2023, 2, s. 309.

- BÁTOVSKÁ, Jarmila. Zaujímavé dokumenty z Pečeníc. In *Acta Musei Tekovenssis. Zborník Tekovského múzea v Leviciach*, roč. XIII, 2023, s. 284-288.
- ŠVOLIKOVÁ, Marta. Vplyv digitalizácie na archívnu prax. Skúsenosti chorvátskych archivárov. In *Fórum archivárov*, roč. XXXII, č. 3, s. 62-63.
- VINCZE, Ladislav. Urbárska regulácia v obci Lok. In *Obecný spravodaj obce Lok*, roč. XII., 2023, s. 13-14.
- VINCZE, Ladislav. Cintorín ako miesto historickej pamäte mesta. In *Novinky z levickej radnice*, roč. XXI, 2023, č. 1, s. 7.
- VINCZE, Ladislav. Veľké premenovanie ulíc pred 100 rokmi. In *Novinky z levickej radnice*, roč. XXI., 2023, č. 2, s. 7.
- VINCZE, Ladislav. Mor dobytky v roku 1868. In *Novinky z levickej radnice*, roč. XXI., 2023, č. 3, s. 8.
- VINCZE, Ladislav. Ako sa volilo v minulosti. In *Novinky z levickej radnice*, roč. XXI., 2023, č. 4, s. 7.

Recenzia / referát

- KERESTES, Peter. SZEMETHY, Tamás. Katonabárók és hivatalnok grófok: Új arisztokraták a 18. századi Magyarországon. Budapest: Magyar Nemzeti Levéltár – Bölcsészettudományi Kutat. In *Slovenská archivistika*, roč. 53, 2023, č. 2, s. 126-129.
- FAZEKAS, Attila. Databáza Maďarského národného archívu k daňovému súpisu z roku 1828 / Az 1828. évi országos összeírás adatbázisa. In *Slovenská archivistika*, roč. 53, 2023, č. 2, s. 130-132.

Správa

- HOLEČKA, Ladislav. Archívna desiatka v Štátnom archíve v Nitre. In *Fórum archivárov* 03/2023, s. 42-43.
- RÉPÁSOVÁ, Katarína. Exkluzivita. Výsadnosť a marginalizácia spoločenských vrstiev v dejinách. Správa o sympóziu. In *Fórum archivárov* 03/2023, č. 3.

Posudok

- BELEJ, Milan. STREČKA, Martin. Spracovanie a sprístupnenie archívneho fondu v archíve. Reinventarizovanie fondu Obvodný notársky úrad v Ivanke pri Nitre 1890 – 1945. Diplomová práca. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, 2023, 103 s.

Iné

- ŠVOLIKOVÁ, Marta. *Židovská škola v Leviciach*. Edukačná skladačka pre MsKOS Levice, 2023, 8 strán.
- ŠVOLIKOVÁ, Marta. *Informačná tabuľa v židovskom cintoríne v Leviciach*.
- ŠVOLIKOVÁ, Marta. *Historické radnice*. Kalendár 2024 pre OAR MV SR (text, výber fotografií).
- PALUGA, Lukáš. X. *Komárňanské kolokviá historikov a archivárov*. web: minv.sk.
- PALUGA, Lukáš. *Výsadné a marginalizované spoločenské skupiny v dejinách - vedomostný kvíz*. web: minv.sk.

PRÍLOHA B

Kultúrna a osvetová činnosť v roku 2023

Organizovanie odborných konferencií

Archív Nitra	Odborný seminár Židia v dejinách Nitry a okolia (15. jún 2023, Nitra, Synagóga), v rámci slávností Nitra – milá Nitra, spolupráca s mestom Nitra a ŽNO Nitra, prezentácia zborníka
Archív Topoľčany	Seminár Slovenskí architekti a stavitelia v Topoľčanoch, Tribečské osvetové stredisko v Topoľčanoch, 21. 09. 2023 (v spolupráci)
Archív Komárno	Komárňanské kolokviá X. Exkluzivita. Výsadnosť a marginalizácia spoločenských vrstiev v dejinách. 20.-21. 9. 2023, Komárno

Výstavy samostatne

Archív Nitra	Výstava Slovensko v štátnej symbolike 5. 9. 2023, Nitra, Synagóga
Archív Topoľčany	Výstava Slovensko v štátnej symbolike 3. 11. 2023, Topoľčany, Galéria mesta Topoľčany
Archív N. Zámky	Deň otvorených dverí archívu spojený s výstavou Priemysel v okrese Nové Zámky, 16. 6. 2023 Archív Nové Zámky
Archív Topoľčany	Deň otvorených dverí. XIV. ročník podujatia, Téma: "Architektúra skrytá v archíve", 23. 06. 2023, Archív Topoľčany
Archív Topoľčany	Výstava Architektúra skrytá v archíve, Archív Topoľčany, od 23. 06. 2023 – do 01. 06. 2024
Archív Topoľčany	Výstava Riešenie židovskej otázky v rokoch 1938 – 1945 v okresoch Bánovce nad Bebravou, Partizánske a Topoľčany, Archív Topoľčany, od 01. 06. 2022 – do 01. 06. 2023
Archív Komárno	Stála výstava Divadlo v Komárne – história (Soňa obuv, Komárno)

Výstavy v spolupráci

Archív Topoľčany	Výstava Slovensko v štátnej symbolike, 03. 11. 2023, Galéria Topoľčany
M. Belej	Výstava, resp. stála expozícia Židovská Nitra v spolupráci s Divadlom Andreja Bagara v Nitre, vernisáž výstavy: DAB v Nitre, 18. 1. 2023, vernisáž stálej expozície: synagóga v Nitre, 15. 6. 2023
M. Belej, L. Holečka, E. Turanová	Celoslovenská výstava archívnych dokumentov 100 rokov verejnej správy na Slovensku v spolupráci s OAR MV SR, vernisáž: 16. 5. 2023, Bratislava

L. Ďumbierová, T. Jurčinová	Spolupráca s RTVS – príprava dokumentárneho filmu "Budujeme Slovensko" (Lodenice KN)
-----------------------------	--

Prednášky

P. Keresteš	O mestských výsadách Nitry, prednáška 2. 9. 2023 počas slávností udeľovania mestských výsad Nitre, Nitra – Na vršku
P. Keresteš	O urmínskem zemianstve v minulosti, 2. 6. 2023 Mojmírovce
L. Macalíková	Stavebná dokumentácia v archívnych fondoch Štátneho archívu v Nitre, pracovisko Archív Topoľčany, Tribečské osvetové stredisko v Topoľčanoch, 21. 09. 2023
M. Belej	Župy na Slovensku v rokoch 1940 – 1945 a župné archívne fondy. Konferencia 100 rokov verejnej správy na Slovensku, Bratislava, 16. – 17. 5. 2023
M. Belej	Politický život v Stropkove v medzivojnovom období v reflexii výsledkov volieb. Vedecká konferencia Stropkov v priestore a čase, Stropkov, 8.- 9. 6. 2023
M. Švoliková	Deportácie z Levíc, 27. 01. 2023, Tekovské múzeum v Leviciach
M. Švoliková	Židia v Leviciach, 30. 01. 2023, Synagóga Levice
L. Vincze	Migračné vlny a ich dopad na Levice, 14. 02. 2023, Gymnázium Levice
J. Bátovská	Čo ponúka región v oblasti turizmu so zameraním na Morušu čiernu a Zlatý ónyx, 01. 09. 2023, Penzión Žemberovce
M. Švoliková	Pripomienka Dňa holokaustu a rasového násillia, 11. 09. 2023, Obchodná akadémia Levice
L. Vincze	Kalinčiakovo – skrytá história, 24. 09. 2023, Levice – časť Kalinčiakovo
M. Švoliková	Lekáreň v Kalnej nad Hronom, 05. 10. 2023, Seminár k dejinám farmácie, Múzeum mincí a medailí v Kremnici
L. Vincze	Správa registratúry, 26. 10. 2023, Obchodná akadémia Levice
L. Vincze	Vitajte v archíve, 05.12. 2023, Spojená škola sv. Vincenta de Paul Levice

Exkurzie

P. Keresteš	Exkurzia ZŠ Cabajská v Nitre, 5. 4. 2023, 8 roč., 24 ľudí
P. Keresteš	Karlova univerzita v Prahe, katedra archivnictví, 17. 4. 2023, 33 ľudí
P. Keresteš	Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 10. 5. 2023, 5 ľudí
P. Keresteš	Tatabánya, HU, Nyujdíjas klub, 6. 6. 2023, 45 ľudí
P. Keresteš	Státni okresní archív v Zlíne (ČR) a Archív Topoľčany, 10. 11. 2023, 8 ľudí
K. Domianová, M. Trebichalská	Exkurzia pre obchodnú akadémiu v Nitre 7.11.2023, 35 žiakov
Archív Topoľčany	Exkurzie a prednášky o archíve pre žiakov základných a stredných škôl, január - december 2023, Archív Topoľčany
L. Macalíková, V. Madejová	Exkurzia pre Obchodnú akadémiu v Topoľčanoch, 22. 05. 2023, 24. 05. 2023, Archív Topoľčany

L. Macalíková, V. Madejová	Exkurzia pre Gymnázium v Topoľčanoch, 23. 05. 2023, Archív Topoľčany
L. Macalíková, V. Madejová	Gymnázium v Topoľčanoch – interaktívna hodina na tému PVH a sprístupňovanie archívnych dokumentov, 20. 11. 2023, Archív Topoľčany
L. Macalíková, V. Madejová	Exkurzia pre žiakov Základnej školy Radovana Kaufmana v Partizánskom, 08. 12. 2023, Archív Topoľčany
Archív Topoľčany	Stretnutie zlínskych a topoľčianskych archivárov – 45 rokov spolupráce archívov v Topoľčanoch a Zlíne; Archív Topoľčany 10. 11. 2023
M. Belej	Príprava a zabezpečenie exkurzie pre prof. Mariu J. Binetti, PhD. (Argentína) a pedagógov z FF UKF v Nitre, 24. 5. 2023
M. Belej	Príprava a zabezpečenie exkurzie pre archivárov zo Zlína, 10. 11. 2023
M. Belej	Príprava a zabezpečenie exkurzie pre študentov odboru editorstva a vydavateľskej praxe katedry slovanských filológií na FF UKF v Nitre, 22. 11. 2023
E. Turanová	Príprava a zabezpečenie exkurzie pre predškolákov z Materskej školy v Ivanke pri Nitre 27. 4. 2023
E. Turanová	Príprava a zabezpečenie exkurzie pre členov Nadácie pre genealogický výskum v Maďarsku 9. 6. 2023
E. Turanová	Príprava a zabezpečenie exkurzie pre návštevu z Maďarska organizovanú slovenskou samosprávou v Bánhide (mestská časť Tatabánye v Maďarsku), 22. 6. 2023
E. Turanová	Príprava a zabezpečenie dvoch exkurzií pre študentov Hotelovej akadémie spojenej školy v Nitre, 23. 11. 2023, 29. 11. 2023
E. Turanová	Príprava a zabezpečenie exkurzie pre VŠ pedagógov z univerzity v Reykjavíku (Island), 7. 12. 2023
L. Holečka	Príprava a zabezpečenie exkurzie pre študentov katedry histórie FF UKF v Nitre, 10. 5. 2023
J. Bátovská	Exkurzia a prednáška Jarmoky v Leviciach, 23. 10. 2023, Stredná odborná škola v Leviciach
Archív Komárno	Deň otvorených dverí 28. – 29.04.2023 Archív Komárno
K. Répásová, L. Paluga	Modelová hodina histórie v archíve. Študenti Univerzity J. Sellyeho v Komárne 15. 3. 2023

TV

L. Paluga	Spolupráca s RTVS – listina Márie Terézie z r. 1745 pre Komárno
P. Keresteš	Natáčanie relácie RTVS SK Dejiny o archívniectve, 8. 9. 2023
P. Keresteš	Reportáž o rodokmeňoch pre RTVS, 18. 12. 2023
P. Keresteš	Reportáž o konferencii Židia v dejinách Nitry a okolia, 15. 6. 2023
M. Belej	Rozhovor o deportáciách židov z Nitry pri príležitosti uvedenia zborníka Židia v dejinách Nitry a okolia v synagóge – 15. 6. 2023, TV Central, Nitra, odvysielané bolo v druhej polovici júna 2023

M. Belej	Rozhovor o archívnych dokumentoch v Štátnom archíve v Nitre – TV Central Nitra, nahrávané 4. 8. 2023, odvysielané bolo v polovici augusta 2023
M. Belej	Rozhovor o prameňoch pre genealogický výskum v Štátnom archíve v Nitre, nahrávané 18. 12. 2023, odvysielané v rozhlase Slovensko 1 v Rádiožurnále, 30. 12. 2023, na STV 1 v Televíznych novinách 3. 1. 2024
L. Vincze	Reportáž o chránených hroboch v Leviciach, vysielané 11. 01. 2023, TV Markíza
L. Vincze	Reportáž o cirkevnom sviatku Hromnice, vysielané 02. 02. 2023, TV Markíza
L. Vincze	Reportáž o fašiangových zvykoch a jedlách, vysielané 16. 02. 2023, TV Markíza
M. Švoliková	Reportáž o filagórii (drevenom pavilóne) v Santovke, 01. 08. 2023, TV Markíza
M. Švoliková	Reportáž o histórii amfiteátra v Leviciach, 11. 08. 2023, TV Markíza
J. Bátovská	Relácia <i>Encyklopédia obcí Slovenska - obec Pečenice</i> , 09. 06., 19. 06. 2023, RTVS
L. Vincze	Dokument: Levice vtedy a dnes - Farský kostol sv. Michala archanjela v Leviciach
L. Vincze	Dokument: Levice vtedy a dnes - Veže kostola sv. Michala archanjela
L. Vincze	Dokument: Levice vtedy a dnes - Slávnostný obed dekana Báthyho
L. Vincze	Dokument: Levice vtedy a dnes - Kostol sv. Jozefa a krypta
L. Vincze	Dokument: Levice vtedy a dnes - Kostol sv. Jozefa a požiar v roku 1946
L. Vincze	Dokument: Levice vtedy a dnes - Koháryho ulica a je história
L. Vincze	Dokument: Levice vtedy a dnes - Kaplnka Štefana I. Koháryho
J. Bátovská	Význam zachovania stromov Moruše čiernej, 01. 09. 2023, Levická televízia
L. Vincze	Dokument: Levice vtedy a dnes - Štefan I. Koháry a bitka pri Leviciach v roku 1664

Rozhlas

S. Šumová	Rozhovor pre Rádio YES Topoľčany - vernisáž k výstave "Slovensko v štátnej symbolike", 03. 11. 2023, Galéria Topoľčany
J. Bátovská	<i>Program Náučné chodníky Slovenska. Morušový chodník v Pukanči</i> , 21. 04. 2023, RTVS, Rádio Regina Západ
M. Švoliková	Rozhovor na tému cintoríny, vysielané 31. 10. 2023, RTVS Rádio Regina Západ
J. Bátovská	Rozhovor o listoch Andreja Kmeťa a Štefana Janšáka v Pečeniciach, 21. 11. 2023, RTVS, Rádio Regina Západ

OBRAZOVÁ PRÍLOHA (VÝBER)

Prezentácia vydaného zborníka *Židia v dejinách Nitry a okolia* s moderovanou diskusiou v priestoroch nitrianskej výstavnej sály Synagóga dňa 15. 6. 2023, ktorá bola spojená s otvorením stálej výstavy Divadla Andreja Bagara v Nitre *Židovská Nitra*, na ktorej participoval aj Štátny archív v Nitre.

Štátny archív v Nitre, Mesto Nitra, Židovská náboženská obec v Nitre a Divadlo Andreja Bagara v Nitre

Vás pozývajú na

uvedenie publikácie
Židia v dejinách Nitry a okolia
 spojené s moderovanou diskusiou
 o dejinách židovskej komunity

a otvorenie stálnej výstavy
Židovská Nitra

približujúcej život židovskej komunity v Nitre
 od konca 19. storočia po koniec 2. svetovej vojny.

Podujatie je sprievodným podujatím slávnosti Nitra, milá Nitra.

15. jún 2023, 16.00 - 18.30 hod.

Synagóga, koncertná a výstavná sieň mesta Nitra

Prezentácia výstavy *Slovensko v štátnej symbolike*, ktorú Štátny archív v Nitre inštaloval v priestoroch výstavnej sály mesta Nitry, Synagóge, 5. 9. 2023

Prezentácia výstavy *Slovensko v štátnej symbolike*, ktorú Archív Topoľčany prezentoval v Galérii mesta Topoľčany, 3. 11. 2023

Deň otvorených dverí Archív Nové Zámky spojený s výstavou *Priemysel v okrese Nové Zámky*, 16. 6. 2023

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Štátny archív v Nitre, pracovisko Archív Topoľčany
 Vás pozývajú na
XIV. ROČNÍK DŇA OTVORENÝCH DVERÍ
 v piatok 23. júna 2023
 od 9.00 do 18.00 h

 pod názvom
ARCHITEKTÚRA SKRYTÁ V ARCHÍVE

Program:
 Projektová dokumentácia vybraných stavieb v okresoch
 Topoľčany, Bánovce nad Bebravou a Partizánske
 Klenoty topoľčianskeho archívu
 (prezentácia najzaujímavejších archívnych dokumentov)
 Archív v minulosti a súčasnosti
 Komentovaná výstava sa uskutoční v priestoroch štátneho archívu
 v Nitre, pracovisko Archív Topoľčany, Pod kalváriou 2140

 ŠTÁTNY ARCHÍV V NITRE
1918-2023

Deň otvorených dverí v Archíve Topoľčany na tému *Architektúra skrytá v archíve*, 23. 06. 2023

Exkurzia študentov archívnickva z Karlovej univerzity v Prahe v Štátnom archív v Nitre,
17. 4. 2023

Exkurzia pre zahraničnú návštevu z Maďarska organizovanú slovenskou samosprávou v Bán-
hide v Maďarsku v Štátnom archív v Nitre, 22. 6. 2023

Partnerská návšteva archivárov zo Štátneho okresného archívu v Zlíne a kolegov z ich partnerského archívu Topolčany v Štátnom archíve v Nitre, 10. 11. 2023

Program Náučné chodníky Slovenska. *Morušový chodník v Pukanci*, 21. 04. 2023, ktorý spoluorganizuje Archív Levice

**MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**X. COLLOQUIA COMAROMIENSIA
HISTORICORUM ARCHIVARIORUMQUE**
Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Štátny archív v Nitre
pracovisko Archív Komárno

**Exkluzivita. Výsadnosť a marginalizácia
spoločenských vrstiev v dejinách**
Odborné sympóziu

20. - 21. september 2023

Miesto konania: Komárňanská pevnosť

A Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma
Nyitrai Állami Levéltár Nyitraivánka
Komáromi Fiókleveletára

**Exkluzivitas. Kiváltságos és kirekesztett
társadalmi rétegek a történelemben**
Szakszimpozium

2023. szeptember 20. - 21.

Helyszín: Komáromi erőd

Colloquia Comaromiensia
CIC
Historicorum
HIA
Archivariorumque

ŠAHR
ŠTÁTNY ARCHÍV V NITRE
PRACOVISKO ARCHÍV KOMÁRNO

Mesto Komárno

Archív Komárno usporiadal už 10. ročník konferencie v rámci Komárňanských kolokvií na
tému *Exkluzivita. Výsadnosť a marginalizácia spoločenských vrstiev
v dejinách*, 20.-21. 9. 2023, Komárno

Vedomostný kvíz organizovaný Archívom Komárno na tému výsadných a marginalizovaných spoločenských skupín v Komárne, 12, október 2023 Komárno

Výročná správa Štátneho archívu v Nitre 2023

© MV SR, Štátny archív v Nitre

Autor textu: PhDr. Peter Keresteš, PhD.

Ministerstvo vnútra SR
Štátny archív v Nitre
Novozámocká 273
951 12 Ivanka pri Nitre
Email: nr.archiv@minv.sk